

ἀγιακάρης ἐπίθ. Πελοπν. (Λάστ.) Οὐδ. ἀγιακάριχο Πελοπν. (Δημητσάν. Λάστ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄγιος καὶ τοῦ οὐσ. κάρα.

Ὁ προσποιούμενος ὅτι εἶναι ἄγιος, ὁ ὑποκριτής: *Εἶναι ἀγιακάρης* Λάστ. || Φρ. *Κάνει τ' ἀγιακάριχο* (ἐπὶ τοῦ ψευδευλαβοῦς καὶ ὑποκριτοῦ) Δημητσάν. Λάστ. Συνών. φρ. *εἶναι ἀγίουκάρα, κάνει τὸ θεοφοβοῦμένο, κάνει τὸν ὅσιο Νούφριο.*

ἀγίακας ἐπίθ. Πελοπν. (Λακων.) ἄγιακας Πελοπν. (Μάν.)

Μεγεθ. τοῦ ἐπιθ. ἄγιος.

1) Ὁ λίαν ἀγαθός, ἀγιώτατος. 2) Ὁ λίαν ἐξησθενημένος ἐκ νηστείας ἢ ἀσθενείας.

ἀγιά - Κατερίνα ἢ, σύνηθ. *αἶα - Κατερίνα* Πόντ. (Τραπ.) *ἀγιά - Κατιρίν* Λέσβ. κ. ἄ. *αἶ - Κατερίνα* Θράκ. Καππ. (Ἀραβάν.) *αἶ - Κατέρνα* Μεγίστ. *ἄε - Κατερεῖ* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἀγία* καὶ τοῦ ὄν. *Κατερίνα*. Τὸ *αἶ - ἄε -* κατ' ἀναλογ. τοῦ ἄρσ.

Ἡ ἁγία Αἰκατερίνα ἐορταζομένη τὴν 25ην Νοεμβρίου ἐνθ' ἄν.: Γνωμ. *Ἡ ἀγιά - Κατερίνα δανεῖται τὸ νερό* (τόσον ὠφέλιμος εἶναι ἡ βροχὴ κατὰ τὰ τέλη Νοεμβρίου, ὥστε ἡ ἁγία Αἰκατερίνα, ἂν ὁ καιρὸς δὲν εἶναι βροχερός, ὑποτίθεται ὅτι θέλει νὰ δανεισθῇ ἀπὸ ἄλλον ἄγιον τὸ νερὸν διὰ νὰ εὐεργετήσῃ τοὺς ἀνθρώπους βρέχουσα τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς αὐτῆς) Πελοπν. (Γορτυν.)

ἀγιάκι τό, Σῦρ. (Ἑρμούπ.) ἀγιάτσι Σῦρ.

Ὑποκορ. τοῦ ἐπιθ. ἄγιος.

Μικρὰ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ ἢ τῆς Θεοτόκου ἢ ἀγίου: *Μοῦ δῶσε ὁ παππᾶς ἓν' ἀγιάτσι.* Συνών. *ἀγίου λλάκι, ἀγιοῦ λλί.*

ἀγιά - Κυριακή ἢ, σύνηθ. *ἀγία - Κερεκή* Πόντ. (Κερασ.) *αἶα - Κερεκή* Πόντ. (Τραπ.) *ἄε - Κερεκή* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἀγία* καὶ τοῦ ὄν. *Κυριακή*.

Ἡ ἁγία Κυριακή, τῆς ὁποίας ἡ μνήμη τελεῖται τὴν 7ην Ἰουλίου: Φρ. *Τῆς ἀγίας Κερεκῆς τ' ἄψιμον* (ἄψιμον=πῦρ. Ἐπὶ παιδὸς λίαν ζωηροῦ. Ἡ φρ. ἔχει τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς παραδ. ὅτι ἀστραπὴ ἐξ οὐρανοῦ κατελθοῦσα δι' εὐχῶν τῆς ἀγίας Κυριακῆς, ὡς λέγεται ἐν τῷ μαρτυρολογίῳ τῆς, κατέκαυσε τὸν τύραννον καὶ βασανιστὴν τῆς Ἰλαριανόν) Κερασ. *Τ' ἄε - Κερεκῆς τ' ἄψιμον* (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Χαλδ. Ἡ λ. πολλαχ. καὶ ὡς τοπων.

Ἀγιακυριακίτης ὁ, ἀμάρτ. *Ἀικεριακίτης* Α.Ρουμ. (Σωζόπολ.)

Ἐκ τοῦ ὄν. *ἀγιά - Κυριακή*.

Ὁ μὴν Ἰούλιος (διὰ τὴν κατὰ τὴν 7ην ἡμέραν αὐτοῦ τελουμένην ἐορτὴν τῆς ἀγίας Κυριακῆς).

ἀγιάλευτος ἐπίθ. ΑΜωραϊτίδ. Διηγ. 3,114.

Ἐκ τοῦ στερητ. *ἀ-* καὶ τοῦ ἐπιθ. **γιάλευτος* < *γιάλεύω*.

Ἀναλίετος, ἐπὶ τόπου ἐνθα δὲν ἔγινεν ἀλεια. «Ἐνεκα τοῦ χειμῶνος ἀπὸ ἡμερῶν δὲν ἐπεσκέφθησαν, φαίνεται, ἀλιεῖς τὴν νησίδα καὶ οἱ βράχοι τῆς ἦσαν ὑπερπληρωμένοι, ἀγιάλευτοι».

ἀγιά - Λιβυά ἢ, Σῦρ. (Ἑρμούπ.) *ἀγιά - Λουβυά* Σῦρ. (Ἑρμούπ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἀγία* καὶ τοῦ ὄν. *Λιβυά*.

Ἡ ἁγία Λιβυά ἐορταζομένη τὴν 25ην Ἰουνίου: Φρ. *Σοῦ εἶν' αὐτὴ μὲν ἀγιά - Λουβυά!* (εἰρων. ἐπὶ γυναικὸς θρησκολήπτου ἢ ψευδευλαβοῦς καὶ ὑποκριτῆς). Συνών. φρ. *κάνει τὴν ἄγία, κάνει τὴν Παρθένα.* Πβ. *ἀγιά - Παρθένος.*

ἀγιάλοπας ὁ, Πάρ. *ἀγιάλ' πας* Πάρ. Σῦρ. *ἀγέλοπας* Χίος *ἀγέλουπας* Χίος *ἀγούλουπας* Σῦρ. *ἀγούλ' πας* Σῦρ. *ἀγούλουπος* Καλαβρ. (Μπόβ.) *ἄγούλουπας* Μέγαρ. *ἀγιάλα* ἢ, Τήν. *ἀγούλουπο* τό, Καλαβρ. (Μπόβ.) *ἀγιάλουπου* Καλαβρ. *ἀγέλιπο* Καλαβρ. *ἀγιάπουλου* Καλαβρ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αἰγίλωψ*.

Εἶδη βρόμης (avena) καὶ ἰδίᾳ ἡ *ἀγριόβρομη* ἐνθ' ἄν.: Παροιμ. φρ. *Τὸν ἐδελέτσαῖ μὲ τὸν ἀγιάλουπο* (τὸν ἐμάγευσαν κτλ. Ἐπὶ τοῦ δυσκόλως ἐκτελοῦντος τὰς ὑποχρεώσεις του. Ἡ μεταφ. ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ ἔσμου τῶν μελισσῶν διὰ δεσμίδος βρόμης) Μπόβ. [**]

ἀγιά - Μαρίνα ἢ, σύνηθ. *ἄγια - Μαρίνα* Πελοπν. (Πύργ.) Χίος κ. ἄ. *αἶ - Μαρίνα* Καππ. (Ἀνακ.) Στερελλ. (Μεσολόγγ.) κ. ἄ. *ἄε - Μαρίνα* Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἀγία* καὶ τοῦ ὄν. *Μαρίνα*.

1) Ἡ ἁγία Μαρίνα, τῆς ὁποίας ἡ μνήμη τελεῖται τὴν 17ην Ἰουλίου κοιν. καὶ Καππ. (Ἀνακ.) Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.): Γνωμ.

Ὁ Προκόπις κόφτ' ἀγγοῦρια, | ἡ ἀγιά - Μαρίνα σῦκα
κι ὁ αἶ - Λιάς τὰ σταφυλάκια | μέσ' ὅς τὰ βεργοπανεράκια

(τοῦ ἀγίου Προκοπίου, 8ην Ἰουλίου, ὠριμάζουν οἱ σικυοί, τῆς ἀγίας Μαρίνης τὰ σῦκα, τοῦ δὲ προφήτου Ἡλία, 20ην Ἰουλίου, εἶναι ὥριμα ἀρκετὰ σταφύλια, ὥστε νὰ πληρωθοῦν δι' αὐτῶν μικρὰ καλάθια) Μεσολόγγ. *Τῆς ἀγιά - Μαρίνας σῦκο καὶ τοῦ αἶ - Λιὸς σταφύλι* (συνών. τῷ προηγουμένῳ) Πελοπν. (Μάν.) Ἡ λ. πολλαχ. καὶ ὡς τοπων. 2) Ὁ μὴν Ἰούλιος (ὀνομασθεῖς οὕτω ἔνεκα τῆς ἐπισημότητος τῆς κατ' αὐτὸν τελουμένης ἐορτῆς τῆς ἀγίας) Καππ. (Ἀνακ.) Πελοπν. (Μεσσ.)

ἀγιανάκι τό, Ἡπ. *ἄγιανάκι* Ἡπ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *ἀγιάνης*.

Τὸ φυτὸν *ἀγιάνης*, ὁ ἰδ.

[**]

ἀγι - Ἀνάργυροι οἱ, σύνηθ. *ἄγι - Ἀναργύρ* Λέσβ. *ἄγι - Ἀνάργυροι* Κύπρ. *αἶ - Ἀνάργυροι* Θράκ. Παξ. κ. ἄ. *ἄγι - Ἀνάργυρα* τά, Καππ. (Σιλ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἄγιος* καὶ τοῦ ὄν. *Ἀνάργυροι*.

Οἱ ἄγιοι Ἀνάργυροι Κοσμάς καὶ Δαμιανὸς ἐορταζόμενοι τὴν 1ην Νοεμβρίου καὶ 1ην Ἰουλίου ἐνθ' ἄν.: Γνωμ. *Ὅλοι οἱ Ἕλληνες γεορτάζουν τῶν ἀγίων - Ἀναργύρων* (λογοπ. «ὅτι πάντες οἱ Ἕλληνες πένητες ὄντες πρέπει νὰ ὀνομάζωνται Ἀνάργυροι καὶ νὰ ἄγωσιν ἄρα ὡς ὀνομαστικὴν ἐορτὴν τῶν τῶν ἀγίων Ἀναργύρων» ΝΠολίτ. Παροιμ. 1,214) Πελοπν. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. πολλαχ.

ἀγιάνης ὁ, Ἡπ. Ἰόνιοι Νῆσ. *ἀγιάνης* Ἡπ. — ΠΓεννάδ. 300 *ἀγιάν'ς* Μακεδ. (Βέρ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γιαιίνω. Ἰδ. ΜΣτεφανίδ. ἐν Λεξικογρ. 6 (1923) 220. Τὸ προθετ. α ἐκ παρετυμ. πρὸς τὸ ἁγίαννης, δι' ὃ ἰδ. ἁγι-Γιάννης.

Διάφορα ἀγριόχορτα ὅμοια πρὸς βασιλικόν, ὃ ἁγριος βασιλικός (salvia sclarea), φυτὰ ἐξόχως ἱαματικά ἀνθοφοροῦντα κατὰ τὸν μῆνα Ἰούνιον. Πβ. γοργογιάννης.

[**]

ἀγιάνι τό, Πόντ. (Ἀμισ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀγιάννης.

Τὸ φυτὸν ἀγιάννης, ὃ ἰδ.

[**]

ἀγιανίτης ὁ, Κέρκ. Κεφαλλ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀγιάννης.

Τὸ φυτὸν ἀγιάννης, ὃ ἰδ.

[**]

ἀγι-᾽Αννα ἡ, σύννηθ. ἀγιαν-᾽Αννα Λέσβ. ἀγιάς -᾽Αννα Θράκ.

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. ἀγία καὶ τοῦ ὄν. ᾽Αννα. Τοῦ ἀγιαν τὸ ν ἐκ τῆς αἰτιατ., τοῦ δὲ ἀγιάς τὸ ς ἐκ τῆς γενικ.

Ἡ ἀγία ᾽Αννα, τῆς ὁποίας ἡ μνήμη ἐορτάζεται τὴν 9ην Δεκεμβρίου, ὅτε συμπίπτει τὸ χειμερινὸν ἡλιοστάσιον, καὶ τὴν 25ην Ἰουλίου ἐνθ' ἂν.: Τῆς ἀγιάς-᾽Αννας σταφύλι (εἶδος σταφυλῆς ὠριμάζον κατὰ μῆνα Ἰούλιον) Κύθν. || Γνωμ. Τῆς ἀγιάς-᾽Αννας ἀνασαίνει ἡ μέρα Πελοπ. ᾽Ηρθε τῆς ἁγίας -᾽Αννας, κάτσε, ἦλπε μου, νὰ ξανασάνης (ἐγεννήθη ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ὅτι τὴν 9ην Δεκεμβρίου παύει πᾶσα μεταβολὴ τοῦ μήκους τῆς ἡμέρας) Πελοπ. (Λάστ.)

ἀγιαννίτης ὁ, ἀμάρτ. ἀγιαννίτ'ς Θράκ. (Αἰν.)

Ἐκ τοῦ ὄν. Γιάννης.

Τὸ πτηνὸν ἐρυθανὶς ἢ πυραλὶς, ἐρύθακος ὃ ἐρυθρόλαιμος (erythacus rubicula) τῆς τάξεως τῶν στρουθοειδῶν (passeres).

[**]

ἀγιανος ἐπίθ. Κεφαλλ. κ. ἁ. ἀγιανους Λέσβ. Λυκ. (Λιβύσσ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ θέμ. τοῦ ἔγιανα ἄορ. τοῦ ρ. γιαιίνω.

Ὁ μὴ ἐπιδεχόμενος ἱασιν, ἀνιάτος, ἀθεράπευτος ἐνθ' ἂν.: ᾽Αγιανος εἶν' ὁ κακομοῖρος, δὲ δορεῖ νὰ γιάνη! Κεφαλλ. Συνών. ἁγιάτος, ἀγιάτρευτος 1.

ἀγιανόχορτο τό, Ἰόνιοι Νῆσ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀγιάννης καὶ χόρτο.

Ἀγριόχορτον τοῦ γένους φλόμου (verbascum), φλόμος ἢ οἴληφ (verbascum blattaria) τῆς τάξεως τῶν γρομφαδιωδῶν (scrofulariaceae). Συνών. ἀγριόσπλονος, σπυρί.

[**]

ἀγι-᾽Αντρέας ὁ, σύννηθ. ἁγι-᾽Αντρέας Ἡπ. αἰς -᾽Αντρέας Κάρπ. αἰ-᾽Αντρέας Παξ. κ. ἁ. αἰ-᾽Αντρέας Θράκ. (Σουφλ.) αἰ-᾽Ντρέας Ἡπ. (Ζαγόρ.) ἀε-᾽Ντρέας Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἁ.) ᾽Αἰ-᾽Ντρέας Πόντ. (Χαλδ.) αἰ-᾽Διρζάς Κάλυμν. Γενικ. ἁγι-᾽Αδρός Κεφαλλ. Πελοπ. (Μάν.) αἰ-᾽Ντρέας Παξ. ἀ-᾽Ντρέας Ἡπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. ἁγιος καὶ τοῦ ὄν. ᾽Αντρέας.

1) Ὁ ἅγιος ᾽Ανδρέας ἐορταζόμενος τὴν 30ὴν Νοεμβρίου κοιν. καὶ Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἁ.): Γξουρτάζ' τ' ἁ-᾽Ντρέας

Ζαγόρ. || Γνωμ. ᾽Απὸ τ' ἁγι-᾽Αδρός ἡ μέρα ἀδρεῖται (ἀρχίζει νὰ μεγαλώνῃ ἡ ἡμέρα) Κεφαλλ. Τ' αἰ-᾽Ντρέας ἀντρεῖται τὸ κρύο (αὐξάνεται τὸ ψῦχος. Κατὰ τὰς μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις ἀρχίζει ὁ χειμὼν νὰ γίνεται δριμύτερος ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ Δεκεμβρίου) Παξ. Ἡ λ. πολλαχ. καὶ ὡς τοπων. 2) Ὁ μὴν Νοέμβριος (διὰ τὴν κατ' αὐτὸν τελουμένην ἐορτὴν τοῦ ἁγίου ᾽Ανδρέου, ἣτις θεωρεῖται ἡ ἐπισημοτέρα) Θράκ. (Σηλυβρ.) Πελοπ. Στερελλ. (Ἀγρίν.) Συνών. ᾽Αντρέας 3) Ὁ μὴν Δεκέμβριος (ὡς εὐθὺς μετὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου ᾽Ανδρέου ἀρχόμενος) Πελοπ. (Λάστ. Μεσσ.)

ἀγι-᾽Αντώνις ὁ, κοιν. ἁγι-᾽Αντώνιος Κεφαλλ. ἁγι-᾽Αντώνιος Μακεδ. (Βελβ.) ἁγι-᾽Αδώνιος Α. Ρουμελ. (Σωζόπολ.) Κρήτ. Πελοπ. (Μάν.) κ. ἁ. ἁγι-᾽Αντῶν'ς Μακεδ. (Σέρρ. κ. ἁ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. ᾽Ακαρναν.) κ. ἁ. ἁγι-᾽Αδῶν'ς Θράκ. (Αἰν.) αἰ-᾽Αντώνις Ἡπ. Παξ. κ. ἁ. αἰ-᾽Αντῶν'ς Ἡπ. Θράκ. κ. ἁ. ἀε-᾽Ντῶνις Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἁ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. ἁγιος καὶ τοῦ ὄν. ᾽Αντώνις.

Ὁ ἅγιος ᾽Αντώνιος, ἀσκητὴς καὶ ἀρχηγὸς τοῦ μοναστηριακοῦ βίου, ἐορταζόμενος τὴν 17ην Ἰανουαρίου ἐνθ' ἂν.: Φρ. Εἶναι γιὰ τὸν ἁγι-᾽Αντῶνι (εἶναι παράφρων, ὅστις πρέπει νὰ κλεισθῇ εἰς μοναστήριον τοῦ ἁγίου ᾽Αντωνίου διὰ νὰ νοσηλευθῇ, διότι ὁ ἅγιος ᾽Αντώνιος θεωρεῖται διώκτης τῶν δαιμόνων καὶ σωτὴρ καὶ θεραπευτὴς τῶν δαιμονιζομένων) Ἡπ. Β'βαμός τ' ἁγι-᾽Αντουνοῦ! (νὰ σὲ πιάσῃ ὁ βουβαμός, ἡ ἀφασία τοῦ ἁγίου ᾽Αντωνίου! Ἀρὰ πρὸς τοὺς φωνασκοῦντας ἢ φλυαροῦντας. Ἡ φρ. προῆλθεν ἐκ τῆς παραδ., ὅτι ὁ ἅγιος ἐρραβδίσθη ποτὲ ὑπὸ τῶν δαιμόνων τόσο πολὺ, ὥστε ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἔμεινεν ἄφωνος καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ἐνομήσθη καὶ ὡς νεκρὸς) Αἰν. Εἶναι σωστός ἁγι-᾽Αδώνιος (ἐπὶ τοῦ ἀδυνάτου καὶ ἰσχυροῦ ὡς παρίσταται ἐν εἰκόνι ὁ ἅγιος ᾽Αντώνιος) Κεφαλλ. Νὰ σὲ κάψῃ τ' ἁγι-᾽Αντωνιοῦ ἢ φωτιά (ἀρὰ) ᾽Αθῆν. || Παροιμ. Ἀναμορεύτηκε σὰν ὁ ἁγι-᾽Αντώνις τὸ γουρούνι (ἐπὶ τοῦ συμπαθοῦντος ἢ ἐρωτευομένου πρόσωπον ἀνάξιον συμπαθείας καὶ ἀγάτης. Ἡ φρ. ἐκ παραδ., καθ' ἣν ὁ ἅγιος ᾽Αντώνιος ἀντὶ ἄλλου ζῶου προὔτιμησεν ὡς σύντροφον τὸν χοῖρον. Πρόκειται πάντως περὶ τοῦ ἁγίου ᾽Αντωνίου τῆς Παδούης, ὅστις συνεταυτίσθη πρὸς τὸν ἅγιον ᾽Αντώνιον τῆς ᾽Ανατολικῆς ἐκκλησίας. Πβ. ΝΠολίτ. Παροιμ. 1,226) Κεφαλλ. Γνωμ. Κακὴ ρουπή τ' ἁγι-᾽Αντουνοῦ (ὅτι κατὰ τὰ μέσα Ἰανουαρίου ἐνσκήπτει ἐνίοτε βαρὺς χειμὼν) Αἰτωλ. ᾽Ακαρναν.

᾽Σ τοὶ δεκαφτὰ τοῦ Γεναριοῦ | εἶναι, κερά, τ' ἁγι-᾽Αδωνιοῦ, τοτεσάς, κερά μαδόνα, εἶν' ἡ φούρια τοῦ χειμῶνα

(ὁ δριμύτερος χειμὼν συμπίπτει εἰς τὰ μέσα Ἰανουαρίου) Κρήτ. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. πολλαχ.

ἀγιάπαθα τά, Μακεδ. (Καταφύγ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἁγιος καὶ τοῦ οὐσ. πάθος.

Πάθη μεγάλα καὶ φοβερά, δοκιμασίαι δειναὶ ὡς τὰ ἅγια πάθη τοῦ Χριστοῦ. Ἡ λ. ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης, ἐν ᾗ συχνάκις ἀκούονται αἱ φρ. «τὰ ἅγια πάθη» καὶ «τῶν ἁγίων παθῶν»: Φρ. ᾽Επαθα τ' ἀγιάπαθα.

ἀγιά-Παρασκευή ἡ, κοιν. ἀγιά-Παρασκιβή βόρ. ἰδιώμ. ἀγιά-Παρασκῇ Κρήτ. ἀε-Παρασκευή Πόντ. (Χαλδ. κ. ἁ.) αἰ-Παρασκιβή Θράκ. (᾽Αδριανούπ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. ἀγία καὶ τοῦ ὄν. Παρασκευή. Οἱ τύπ. ἀε- καὶ αἰ- ἐκ τοῦ ἄρσ. γέν.

